

بررسی میزان شیوع انواع ناتوانی های یادگیری در دانش آموزان مقطع ابتدایی شهر بیرجند

فرخ رو جلیلی / کارشناسی ارشد روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی

عکس: غلامعلی حکیم الهی

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، تعیین میزان شیوع ناتوانی های یادگیری در جمعیت دانش آموزی بیرجند است.

بدین منظور، نمونه ای شامل ۹۶۰ دانش آموز دختر و پسر مورد بررسی قرار گرفت، بدین ترتیب که ابتدا کارنامه های تحصیلی این دانش آموزان بررسی شد، سپس افراد مشکوک به اختلال یادگیری توسط آزمونه های وکسلر، گودیناف، پرسشنامه ارزیابی رفتاری راتر فرم والدین و معلم، پیشینه کودک، پرسشنامه مشکلات تحصیلی مورد ارزیابی قرار گرفت، نتایج به دست آمده نشان داد که ۴/۳۷۵ درصد دانش آموزان مقطع ابتدایی دارای ناتوانی یادگیری هستند که از این تعداد ۱۱/۹ درصد اختلال خواندن، ۱۹ درصد اختلال حساب، ۲/۴ درصد اختلال نوشتن، ۲۸ درصد اختلال خواندن و حساب و ۲/۴ درصد اختلال خواندن و نوشتن و ۳۵ درصد اختلال از نوع نامشخص دارند، سپس معناداری تفاوت نسبت دختران و پسران دارای ناتوانی یادگیری و همچنین تفاوت میزان ناتوانی یادگیری در مناطق مختلف شهر از روش مجذور کای (خی دو) با نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و نتایج حاصله نشان داد که بین نسبت دختران و پسران دارای ناتوانی یادگیری تفاوت معنی داری به لحاظ آماری وجود ندارد. اما تفاوت میزان ناتوانی یادگیری در مناطق مختلف شهر بیرجند، در سطح (۰/۰۵) معنادار بود.

مقدمه

ناتوانی های یادگیری نمایانگر یکی از بزرگترین یا شاید جنجال

برانگیزترین مقوله های آموزش و پرورش ویژه است. (لارسون، ۱۹۷۶، نقل از والاس، لافلین، ترجمه منشی طوسی) کمترین آمار گزارش شده برای کودکان مبتلا به ناتوانی های یادگیری در حدود (۱ درصد) است که بیشتر از آمار کل کودکان دارای انواع دیگر ناتوانی ها است، علی رغم اینکه امروزه بزرگترین گروه کودکان استثنایی (حدود ۴۰ درصد از کل) را کودکان دچار ناتوانی های یادگیری تشکیل می دهند، این کودکان کمتر مورد توجه قرار گرفته اند.

در پژوهشهای مختلف سراسر جهان، آماری بین ۱ تا ۳۰ درصد برای دانش آموزان دارای اختلال یادگیری گزارش شده است. آمار ارائه شده قابل تأمل است و هشدار می است نسبت به اینکه عدم آموزش و خدمات رسانی، می تواند این خیل عظیم را در شمار بیسوادان قرار دهد. کمیته مشاوره ملی کودکان معلول (۱۹۶۸) رقم ۱ تا ۳ درصد را برای کودکان مبتلا به ناتوانی یادگیری برآورد نمود. کاس و مایکل باست^۳ رقم ۳ تا ۵ درصد را تخمین زده و کرک و الکتیز^۴ شیوع ناتوانی های یادگیری را ۲/۵ درصد گزارش نموده اند (هالاها، کافمن، ترجمه جوادیان ۱۳۷۱). برد (۱۹۶۸) نیز نتایج ۱۰ پژوهش مختلف را گردآوری و چنین جمع بندی نمود که ۳ تا ۵ درصد مشکلات رفتاری و تحصیلی کودکان ناشی از ناتوانی های یادگیری است.

بر اساس اعلام بخش آموزشی ایالات متحده (دسامبر ۱۹۹۹)

میزان شیوع ناتوانی های یادگیری در ایالت ویسکانسن ۴/۹۹ درصد می باشد که بالاترین درصد شیوع در میان انواع معلولیتها در این ایالت است (بنسون^۷، ۱۹۹۷) مایکل باست و بوشز^۸ (۱۹۶۹) در بخشی از یک پروژه پژوهشی که برای دانشگاه نورث وسترن انجام دادند از معیار اختلاف سطح آموزشی مورد انتظار و سطح عملکرد واقعی برای تشخیص کودکان دارای ناتوانایی یادگیری استفاده نمودند. با این معیار ۱۵ درصد جمعیت مورد بررسی دارای ناتوانی های یادگیری تشخیص داده شدند. اما با بررسی های دقیق، نتایج نشان داد که ۷ تا ۸ درصد این کودکان دارای ناتوانی های یادگیری بودند (فریبار، رخشان ۱۳۷۱). گرجی، یوسف (۱۳۷۷) در پژوهشی تحت عنوان بررسی میزان شیوع و علل اختلالات یادگیری در بین دانش آموزان دوره ابتدایی استان چهار محال و بختیاری به نتایج زیر دست یافت:

میزان شیوع اختلال های یادگیری در بین دانش آموزان پایه های دوم تا پنجم ابتدایی برابر ۶/۵۹ درصد بود که میزان آن در بین پسران ۶/۶۵ درصد و در بین دختران ۶/۵۳ درصد بوده است. میزان شیوع اختلال خواندن ۴/۷ درصد می باشد که ۴/۳۷ درصد به دختران و ۵ درصد به پسران اختصاص داشت. میزان شیوع اختلال در نوشتن ۴/۹۶ درصد است که ۴/۷ درصد در بین دختران و ۵/۲۱ درصد در بین پسران شایع بوده است. میزان شیوع اختلال در ریاضی ۵/۴ درصد که ۵/۵۶ درصد متعلق به دختران و ۵/۲۳ درصد به پسران تعلق داشته است.

مایر^۱ (۱۹۷۱) با مطالعه ای ۲۴۰۰ کودک دبستانی در کلوراد و رقم ۴/۷ درصد را به عنوان درصد کودکان دارای ناتوانی یادگیری گزارش داد (کرک چالغانت، ترجمه رونقی، ۱۳۷۷). تفاوت بسیاری در آمار گزارش شده وجود دارد که باعث عدم اطمینان و ایجاد تردید و احتیاط در تصمیم گیری می شود. در ضمن این تفاوت چشمگیر می تواند در برنامه ریزی و سرمایه گذاری برای ارائه خدمات، به شدت مؤثر و مشکل ساز باشد. با توجه به اینکه ارقام مربوط به برآوردهای جهانی یا کشورهای خارجی یا آمار کشوری را نمی توان به آسانی برای برنامه ریزی در مناطق دیگر به کار برد و باید در بکارگیری ارقام فوق العاده محتاط عمل کرد، ضرورست در هر منطقه، نسبت به تعیین شیوع اختلال های اقدام شود.

اهداف پژوهش

اهداف پژوهش حاضر عبارتند از:

۱. بررسی و تعیین میزان شیوع ناتوانی های یادگیری در مقطع

ابتدایی به تفکیک نوع اختلال.

۲. بررسی رابطه جنسیت و محل سکونت با شیوع ناتوانی های یادگیری.

سوالهای پژوهش

پژوهشگر درصدد است در این پژوهش به سؤال های زیر پاسخ دهد.

۱. چند درصد دانش آموزان مقطع ابتدایی در شهر بیرجند دارای

انواع مختلف ناتوانی های یادگیری هستند؟

۲. آیا بین نسبت دختران و پسران دارای ناتوانی های یادگیری،

تفاوت وجود دارد؟

۳. آیا بین نسبت دانش آموزان دارای ناتوانی های یادگیری در

مناطق مختلف شهر بیرجند (شمال، مرکز، جنوب) اختلاف وجود دارد؟

عکس: عبدالرضا کیماسی

طرح پژوهش

پژوهشگر با توجه به موضوع، اهداف و فرضیه های پژوهش، روش پژوهش توصیفی را انتخاب و بکار برده است. این نوع پژوهش در علوم تربیتی به منظور مطالعه ی شرایط موجود در رابطه با نیازهای آموزشی بکار برده می شود. مدیران آموزشی با استفاده از این روش، اطلاعات لازم را به منظور اتخاذ تصمیم مناسب جمع آوری می کنند (دلاور ۱۳۷۶).

جامعه آماری

جامعه آماری در این پژوهش عبارتست از تمامی دانش آموزان دختر و پسر مشغول به تحصیل در مدارس عادی ابتدایی (دولتی، غیرانتفاعی) شهر بیرجند در سال تحصیلی ۸۰-۷۹ که شامل ۸۵۹۶

عکس: سید بشیر خادمی

ابزار پژوهش

جهت شناسایی کودکان دارای ناتوانی یادگیری ابزار ذیل مورد استفاده قرار گرفت.

۱. آزمون هوش وکسلر برای کودکان

۲. آزمون آدمک گودیناف

۳. پرسشنامه رفتاری راتر فرم والدین

۴. پرسشنامه رفتاری راتر فرم معلم

۵. پرسشنامه مشکلات تحصیلی کودک

آزمون وکسلر: مقیاس هوش وکسلر برای کودکان^۱ در سال ۱۹۴۹ توسط وکسلر به منظور سنجش هوش کودکان تهیه شد و بیست و پنج سال پس از تدوین در سال ۱۹۷۴ مورد تجدیدنظر قرار گرفت و «مقیاس هوش وکسلر کودکان تجدیدنظر شده یا ویسک - آر»^۲ نام گرفت. که یکی از معروفترین آزمونهای هوشی است که به طور گسترده در دنیا مورد استفاده قرار می‌گیرد. این آزمون در سالهای ۶۴-۱۳۶۳ توسط گروهی از متخصصان روانشناسی و علوم تربیتی به زبان فارسی ترجمه و برخی پرسشها جایگزین و اعتبار و پایایی آن دو باره محاسبه شد.

پایایی مقیاس: ضریب پایین مقیاس براساس پایایی دوباره سنجی از ۲۴ درصد تا ۹۴ درصد متغیر بوده جز دو مورد که ضرایب پایایی آزمون تطبیق علائم و حساب از این مقادیر کمتر است. ضریب پایایی به روش نصف کردن برای خرده آزمونهای متفاوت بین ۲۵ درصد تا ۹۸ درصد می‌باشد. قابل ذکر است که ضرایب پایایی هوشبهر کلامی و عملی با مقادیر گزارش شده در دفترچه راهنمای آزمون اصلی (وکسلر ۱۹۷۴) قابل مقایسه است.

به منظور بررسی اعتبار همزمان آزمون، در مقطع سنی مشترک ۶ تا ۶/۵ سال از مقیاس ویسی^۳ استفاده شد. براساس ضرایب، همبستگی کلیه آزمونهای ویسک آر با مقیاس ویسی به جز در موارد (تطبیق علائم و هوشبهر کلامی) معنادار می‌باشد. ضرایب

دانش آموز پسر و ۷۹۰۷ دانش آموز دختر و در مجموع ۱۶۵۰۳ نفر می‌باشد.

نمونه آماری و روش نمونه گیری

نمونه آماری عبارت است از ۹۶۰ دانش آموز شامل ۴۸۰ نفر دختر و ۴۸۰ نفر پسر. از هر پایه تحصیلی تعداد ۱۹۲ دانش آموز انتخاب شده‌اند.

روش نمونه‌گیری. نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای است: بدین صورت که ابتدا شهر بیرجند به سه منطقه شمال، جنوب و مرکزی تقسیم شده، از هر منطقه به صورت تصادفی چهار مدرسه دخترانه و چهار مدرسه پسرانه انتخاب و در هر مدرسه از هر پایه‌ی تحصیلی به صورت تصادفی یک کلاس انتخاب و از هر کلاس ۸ دانش آموز به قید قرعه انتخاب شده است.

روش گردآوری اطلاعات و اجرای پرسشنامه

ابتدا مناطق سه گانه شهر براساس موقعیت جغرافیایی (شمال، جنوب، مرکز) تعیین و پس از انجام قرعه‌کشی، به مدارسی که جهت نمونه‌گیری انتخاب شده بودند، مراجعه و از دانش آموزان به تعداد لازم نمونه‌گیری بعمل آمد. پس از توجیه و جلب مساعدت مسوولان مدارس، پرونده تحصیلی و بهداشتی ۹۶۰ دانش آموز انتخاب شده، مورد بررسی قرار گرفت. از معلمان درخواست شد تا نسبت به تکمیل پرسشنامه رفتاری راتر و پرسشنامه مشکلات تحصیلی دانش آموزان مذکور در اسرع وقت اقدام نمایند. سپس دانش آموزانی که در پیشینه تحصیلی دارای یک یا چند نمره زیر ۱۲ بودند (تعداد ۱۲۸ نفر) مورد تشخیص قطعی و ارزیابی قرار گرفتند. بدین ترتیب که ابتدا توضیحات لازم در مورد پژوهش ارائه و مادران جهت همکاری توجیه شدند. سپس طی مصاحبه‌ای، مادران به تک تک سؤالیهای پرسشنامه رفتاری "راتر فرم والدین" در خصوص فرزندشان پاسخ دادند و پیشینه کودک نیز مورد سؤال قرار گرفت. از کودک نیز آزمون آدمک گودیناف و وکسلر بعمل آمد. در پایان براساس تفسیر آزمونهای بعمل آمده، کارنامه‌های تحصیلی، وضعیت سلامت کودک، تاریخچه و نتایج پرسشنامه‌های "راتر فرم معلمان و والدین" ، کودکان دارای ناتوانی‌های یادگیری مشخص شدند. در پایان بررسی‌ها مشخص شد که از کل ۹۶۰ دانش آموز نمونه تعداد ۴۲ نفر دارای ناتوانی‌های یادگیری می‌باشند.

در پژوهشهای مختلف سراسر جهان، آماری بین ۱ تا ۳۰ درصد برای دانش آموزان دارای اختلال یادگیری گزارش شده است

همبستگی هوشبهر کلامی، عملی و کل دو مقیاس به ترتیب ۷۶ درصد، ۷۴ درصد، ۸۵ درصد می باشد که به ضرایب راهنمای اصلی ویسک آر بسیار نزدیک است.

رابطه هوش با سن، نیز به عنوان ضابطه ای برای روایی آزمون در نظر گرفته شد که نتایج به دست آمده نشانگر افزایش نمرات آزمونهای مقیاس ویسک آر با سن می باشد (شهیم، ۱۳۷۱).

آزمون گودیناف

آزمون گودیناف یکی از مشهورترین آزمونهای هوش مبتنی بر نقاشی است. نمره گذاری این آزمون کاری پیچیده است زیرا تعداد اعضا، نسبت اجزا، نیمرخ، چشم انداز، دوبعدی بودن و ... را در نظر می گیرند. این آزمون نشان دهنده دقت مشاهده و درجه رشد تفکر کودک است. این آزمون در اکثر کشورها، رواج فراوان دارد و می توان گفت که بعد از آزمون وکسلر قرار گرفته است. همبستگی آن با سایر آزمونها نیز بسیار بالا است (گنجی ۱۳۷۰).

پرسشنامه راتر فرم معلم

این پرسشنامه دارای ۳۰ سؤال در مقوله ارزیابی رفتار دانش آموز توسط معلم است. هر سؤال دارای سه گزینه است که به ترتیب نمرات ۱۰ و ۲ به آنها تعلق می گیرد.

اعتبار و پایایی پرسشنامه رفتاری راتر فرم معلم

یوسفی (۱۳۶۸) با استفاده از روش بازآزمایی روی ۵۰ نفر آزمودنی، ضریب همبستگی ۸۰ درصد را گزارش کرده است. عدل (۱۳۷۳) نیز با روش بازآزمایی با فاصله زمانی ۲ ماهه، ضریب ۸۵ درصد و با روش دونیمه کردن ضریب ۶۸ درصد را گزارش نمود. راتر (۱۹۷۵) پایایی این پرسشنامه را با فاصله زمانی ۳ ماه، ۸۹ درصد اعلام کرده است. در پژوهش اولیه راتر در ۱۹۶۷ که بر روی ۹۱ کودک انجام شد، درصد توافق بین پرسشنامه مذکور و تشخیص روانپزشکی، ۷۷ درصد برآورد شد که در سطح ۰/۰۰۱ معنادار بوده است.

پژوهشهای متعددی حاکی از اعتبار این پرسشنامه است، از جمله پژوهشهای تیزارد^۳ راتر واتمیز^۴ (۱۹۷۰) و کوکس^۵، تاپلینگ^۶ و برگر^۷ (۱۹۷۵) اعتبار این پرسشنامه را تایید نموده است (عدل، ۱۳۷۳).

پرسشنامه رفتاری راتر فرم والدین

سوالهای این پرسشنامه در سه مقوله مسائل تندرستی، عادات و رفتارها دسته بندی شده است و برای هر سؤال سه گزینه در نظر گرفته شده که مادر با توجه به رفتار فرزند خود در طول دوازده ماه قبل، یک گزینه را به عنوان پاسخ انتخاب می کند. در برخی سؤلهای گزینه سایر موارد برای توضیحات اضافی، در نظر گرفته شده است. این پرسشنامه دارای ۸ سؤال در مقوله تندرستی، ۵ سؤال در مقوله عادات و ۱۸ سؤال در مقوله رفتار است.

پرسشنامه مشکلات تحصیلی کودک

این پرسشنامه انواع مشکلات تحصیلی کودک را در زمینه ریاضی، خواندن، نوشتن مورد سؤال قرار می دهد و در هر زمینه به ترتیب دارای ۱۹، ۱۴، ۱۵ سؤال است. معلم هر زمینه را که کودک دارای مشکل است، با علامت ضربدر مشخص می نماید.

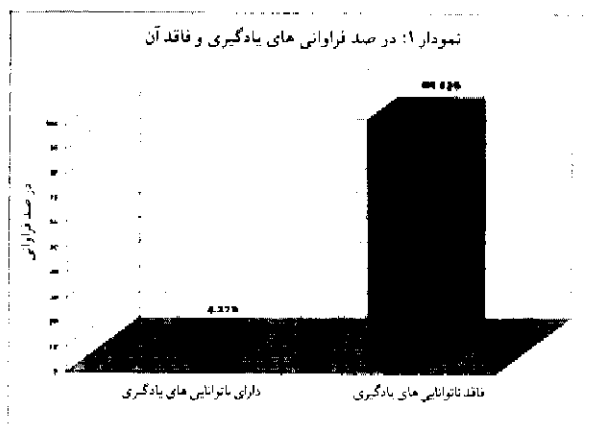
تحلیل داده ها

سؤال اول

چند درصد دانش آموزان مقطع ابتدایی مبتلا به انواع مختلف ناتوانی های یادگیری هستند؟ برای پاسخ به این سؤال از روش توصیفی (محاسبه درصد) استفاده شده است. همانطور که جدول و نمودار (۱) نشان می دهد، ۴/۳۷۵ درصد دانش آموزان مقطع ابتدایی دارای ناتوانی های یادگیری هستند. طبق اطلاعات جدول (۲) و نمودارهای (۲ و ۳) از کل تعداد افراد دارای ناتوانی های یادگیری، ۱۱/۹ درصد دارای ناتوانی خواندن، ۱۹ درصد دارای ناتوانی ریاضیات، ۲/۴ درصد دارای

جدول ۱. تعداد و درصد دانش آموزان دارای اختلال و فاقد آن

شاخص ها	تعداد	درصد
دارای اختلال	۴۲	۴/۳۷۵
بدون اختلال	۹۱۸	۹۵/۶۲۵
جمع	۹۶۰	۱۰۰

ناتوانی نوشتن، ۲۸ درصد دارای ناتوانی خواندن و ریاضیات، ۲/۴ درصد دارای ناتوانی خواندن و نوشتن و ۳۵ درصد دارای ناتوانی های یادگیری نامشخص می باشند.

همانطور که جدول (۲) نشان می دهد، درصد ناتوانی های

جدول ۲. درصد افراد دارای انواع ناتوانی های یادگیری

نامشخص	خواندن و نوشتن	خواندن و حساب	نوشتن	حساب	خواندن	
۳۵	۲/۴	۲۸	۲/۴	۱۹	۱۱/۹	درصد از کل ناتوانی های یادگیری
۱/۲۶	۰/۱۰	۱/۲۵	۰/۱۰	۰/۸۳	۰/۵۲	درصد از جمعیت دانش آموزی

است، فرض صفر ابقاء و نتیجه گرفته می شود که بین فراوانی های مشاهده شده و مورد انتظار تفاوت معناداری وجود ندارد. به عبارت دیگر می توان گفت بین نسبت دختران و پسران دارای ناتوانی های یادگیری تفاوت معناداری وجود ندارد.

خواندن، حساب، نوشتن، خواندن و حساب، خواندن و نوشتن و نوع نامشخص، در جمعیت دانش آموزی مقطع ابتدایی به ترتیب عبارت است: از ۰/۵۲ درصد، ۰/۸۳ درصد، ۰/۱۰ درصد، ۱/۲۵ درصد و ۰/۱۰ درصد و ۱/۲۶ درصد.

میزان شیوع

در مجموع کمترین درصد ناتوانی های یادگیری مربوط به ناتوانی نوشتن، ناتوانی خواندن و نوشتن و بیشترین درصد میزان شیوع مربوط به نوع نامشخص و پس از آن ناتوانی خواندن و حساب می شود.

اختلال خواندن و نوشتن: WR

اختلال حساب و خواندن: AR

اختلال حساب: A

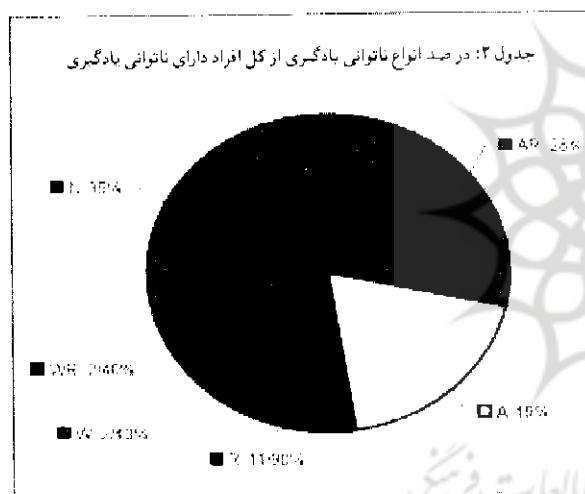
اختلال خواندن: R

اختلال نوشتن: W

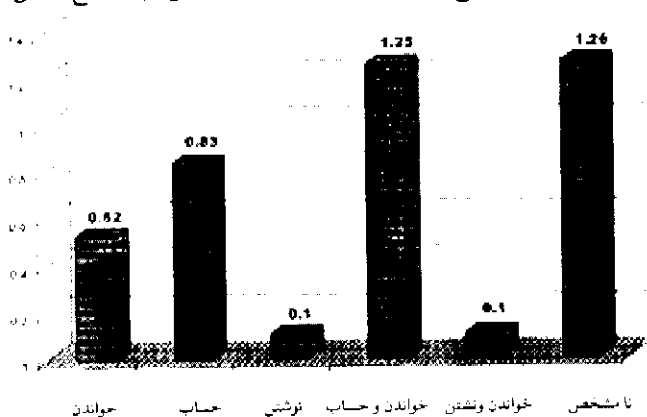
اختلال نامشخص: N

سؤال دوم

۲. آیا بین نسبت دختران و پسران دارای ناتوانی های یادگیری

نمودار ۳: درصد انواع ناتوانی های یادگیری در جمعیت دانش آموزی مقطع ابتدایی

جدول ۳. محاسبه خی دو ناپارامتریک

جنسیت	فراوانی	فراوانی مشاهده شده	فراوانی مورد انتظار	تفاوت فراوانی ها	$\left(\frac{O-E}{E}\right)^2$
پسر	۲۳	۲۳	۲۱	+۲	۰/۱۹۵
دختر	۱۹	۱۹	۲۱	-۲	۰/۱۹۵
جمع	۴۲	۴۲	۴۲	۰	۰/۳۸۱

سؤال سوم

۳. آیا بین نسبت دانش آموزان دارای ناتوانی های یادگیری در مناطق مختلف شهر (شمال، مرکز، جنوب) بیرجند، تفاوت معناداری وجود دارد. به منظور تحلیل سؤال سوم، روش خی دو بکار برده شد. همانطور که جدول (۴) نشان می دهد، خی دو محاسبه شده (۷) می باشد که از خی دو جدول با درجه آزادی ۲ در سطح ۰/۰۵ (۵/۹۹) بزرگتر است. بنابراین فرض صفر رد و می توان نتیجه

این زمینه، در دسترس نیست. همچنین نتایج حاصل نشان داد که بین میزان ناتوانی های یادگیری در پسران و دختران تفاوت معناداری وجود ندارد، اما بین میزان ناتوانی های یادگیری در مناطق مختلف شهر بیرجند، تفاوت معناداری مشاهده می شود. در پژوهش های گزارش شده، در این رابطه، مقایسه ای انجام نشده است. اما در بیشتر متون علمی و گزارشها به ارتباط ناتوانی های یادگیری با وضعیت اقتصادی -

جدول ۴. جدول تجزیه و تحلیل نتایج خی دو

منطقه	فراوانی	فراوانی مشاهده شده	فراوانی مورد انتظار	تفاوت فراوانی ها	$\left(\frac{O-E}{E}\right)^2$
شمال	۱۴	۱۴	۱۴	۰	۰
جنوب	۲۱	۲۱	۱۴	۷	۳/۵
مرکزی	۷	۷	۱۴	-۷	۳/۵
جمع	۴۲	۴۲	۴۲	۰	

عکس: علی عبدالهی

گرفت که بین فراوانی مشاهده شده و قابل انتظار، تفاوت معنی داری وجود دارد. به عبارت دیگر با ۰/۹۵ اطمینان می توان گفت بین نسبت افراد دارای ناتوانی های یادگیری در مناطق مختلف شهر بیرجند، تفاوت معناداری وجود دارد.

نتیجه گیری

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که میزان شیوع ناتوانی های یادگیری در دانش آموزان مقطع ابتدایی شهر بیرجند، ۴/۳۷۵ درصد است. که این میزان شیوع، با آمار گزارش شده در پژوهش های خارجی همخوانی دارد. نتایج پژوهش های کاس و مایکل باست. (۱۹۶۸)، برد (۱۹۸۶)، مایر (۱۹۷۱) و بخش آموزشی ایالات متحده (۱۹۹۹)، با نتیجه حاصل در این پژوهش همسو بوده و مؤید آن است. متأسفانه پژوهش گزارش شده ای از داخل کشور در

همچنین نتایج حاصل نشان داد که بین میزان ناتوانی های یادگیری در پسران و دختران تفاوت معناداری وجود ندارد، اما بین میزان ناتوانی های یادگیری در مناطق مختلف شهر بیرجند، تفاوت معناداری مشاهده می شود

اجتماعی اشاره شده است. با توجه به اینکه در مناطق مختلف شهر بیرجند، بافت اقتصادی - اجتماعی، متفاوتی وجود دارد، منطقی است که بین نسبت ناتوانی های یادگیری در مناطق مختلف شهر، تفاوت معنی داری وجود داشته باشد. بدین معنا که شیوع اختلال های یادگیری با شرایط خاص اقتصادی - اجتماعی، تحصیلی و خانوادگی، ارتباط دارد.

زیر نویس ها:

1. Larson
2. Wallase and Laughlin
3. Kass & Myklebast
4. Kurck & Elkins
5. Burd
6. Educational Departement Of United Stats
7. Benson
8. Boshese
9. Meier
10. Wisc. Wechsler Intelligence scale for children
11. Wisc-R: Wechsler Intelligence scale for children - Revised
12. Wppsi: Wechsler preschool and primary scale of intelligence
13. Tizard
14. Rater & Etmise
15. Kocks
16. Tupling
17. Berger
18. Chi - Square Tes

عکس: مهرناز بوریایی

منابع

- Lyon . G. R (1996) Learning Disabilities . Special Education for students with Disabilities The Future of children Volume G - Number 1 - spring
- Benson. J . (1999) Prevalence of All Disabilities in Wisconsin. December, WICChild count.
- Burd. L. Kauffman (1992) . Tourette Dynrome and Learning Disabilities Journal of learning, Disabilities, 25, 590-604.

- دلاور. علی (۱۳۷۶) " روشهای پژوهش در روانشناسی و علوم تربیتی ". چاپ هشتم دانشگاه پیام نور.
- شهیم، سیما، (۱۳۷۳)، " انطباق و هنجاریابی مقیاس تجدید نظر شده هوشی وکسلر برای کودکان "، انتشارات دانشگاه شیراز.
- فریار، اکبر، رخشان، فریدون، (۱۳۷۱)، " ناتوانیهای یادگیری "، چاپ سوم تبریز، انتشارات نیا.
- عدل، فروغ الدین (۱۳۷۳)، " تأثیر بکارگیری روش آموزش مهارتهای اجتماعی در بهبود رفتارهای اخلاص گرانه کودکان "، پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه علوم پزشکی ایران.
- مکرک، ساموئل، چالفانت، جیمز، (۱۳۷۷)، " اختلالات یادگیری - تحولی و تحصیلی "، ترجمه رونقی، سیمین، خانجانی، زینب، وثوقی رهبری، مهین، چاپاول، سازمان آموزش و پرورش استثنایی.
- گرجی. یوسف. (۱۳۸۰) نخستین همایش یافته های نوین پژوهشی در آموزش و پرورش استثنایی، صص ۳۱-۳۰، اردیبهشت ۱۳۸۰
- گنجی. حمزه. (۱۳۷۰) " آزمونهای روانی مبانی نظری و عملی "، چاپ سوم، انتشارات آستان قدس.
- نلسون، ریتاویکس، ایزابیل، آلن سی، (۱۳۶۹)، " اختلالهای رفتاری کودکان "، ترجمه منشی طوسی، محمدتقی، چاپ دوم، آستان قدس رضوی.
- والاس، جرالد، مک لافلین، جیمز، (۱۳۶۹)، " ناتوانیهای یادگیری، مفاهیم و ویژگیها "، ترجمه منشی طوسی، محمدتقی، چاپ اول، آستان قدس رضوی.
- هالاهان، دانیل پی، کافمن، جیمز، (۱۳۷۱)، کودکان استثنایی مقدمه ای بر آموزشهای ویژه، ترجمه جوادیان، مجتبی، چاپ اول، انتشارات آستان قدس رضوی.

